Aan	Martijn Hiensch (projectleider ‘Vooronderzoek Federatief Berichtenstelsel)
Cc	Yvonne Brink, Jeffrey Gortmaker, Theo Peters (allen VNG Realisatie), Rudolf Roeleven (VNG)
Van	Ad Gerrits (VNG Realisatie)
Datum	20-2-2018
Onderwerp	Review VNG Realisatie en gemeenten op concept ontwerp Federatief Berichtenstelsel

Het project ‘Vooronderzoek Federatief Berichtenstelsel’ is een van de drie projecten die vallen onder de stuurgroep ‘Vernieuwing Berichtenbox’. De projectgroep moet een advies geven aan de stuurgroep hoe een overheidbreed federatief berichtenstelsel er uit zien en vorm kan krijgen. De projectgroep heeft een ontwikkelrichting beschreven en toetst die in februari bij verschillende soorten overheidspartijen. De bevindingen daaruit worden gebruikt om het advies bij te stellen en in maart uit te brengen aan de stuurgroep.

De projectleider heeft 2 februari 2018 het advies besproken met Rudolf Roeleven namens de VNG. De belangrijkste bevindingen naar aanleiding van dit gesprek zijn:

- Dat het van belang is om aan te sluiten bij de gemeentelijke uitvoeringspraktijk en dat derhalve de ontwikkeling richting een federatief stelstel kansrijk is;
- Hierbij zal rekening moeten worden gehouden met de kostenontwikkeling van een dergelijke stelsel;
- Daarnaast dienen medeoverheden zich te realiseren dat berichtenvolumes bij gemeenten nogal uiteenlopen;
- Dat ook de ontwikkeling van de informatievoorziening nogal uiteenloopt.
- Boven alles zal goed gekeken moeten worden hoe berichtenuitwisseling en notificatie aansluiten bij de leefwereld van de inwoners en ondernemers.

Voor feedback vanuit gemeenten is op 9 februari 2018 de voorgenomen ontwikkelrichting toegelicht en besproken met de Adviesgroep Informatievoorziening. Dit overleg, waarin deskundige medewerkers op het gebied van informatievoorziening en –architectuur vanuit gemeenten (namens IMG 100k+ en VIAG) zitting hebben, adviseert VNG Realisatie over voor gemeenten relevante ontwikkelingen.

Bevindingen vanuit de Adviesgroep Informatievoorziening:

- De keuze om berichtenuitwisseling minder centraal georganiseerd en meer gedistribueerd te organiseren wordt als wenselijk beschouwd.
- De beweging naar een meer federatieve opzet past ook goed bij het “Common Ground” gedachtengoed dat door gemeenten op dit moment wordt uitgewerkt (en beproefd in een POC) als basis voor samen te organiseren services en voorzieningen.
- In het ontwerp voor een federatieve berichtenvoorziening is op onderdelen nog afhankelijkheid van (een) specifieke stelselvoorziening(en). Dit leidt tot ‘single-point-of-failure’ risico’s en verhindert gezonde concurrentie die tot betere producten leidt. In zijn

algemeenheid is het wenselijk dat voorzieningen niet afhankelijk zijn van 1 partij en andere partijen in de gelegenheid zijn om vergelijkbare voorzieningen te leveren.

- De adviesgroep constateert dat in het ontwerp de rol van gebruikers en door hen te gebruiken voorzieningen (Notificaties, Apps, Stelselportaal, Eigen/derden portalen) nog te weinig is uitgewerkt. Vertrekkend vanuit het decentrale gedachtengoed van de Common Ground, zouden delen van verantwoordelijkheid en uitvoering die nu bij het stelsel liggen ook belegd kunnen worden bij gebruikers en hun voorzieningen. Een gebruiker zou bijv. gebruik kunnen maken van een (gecertificeerde) app die aan de hand van een serviceregister direct bij deelnemers opvraagt of er nieuwe berichten zijn om die vervolgens lokaal ingestelde voorkeuren te verwerken. Dan worden de eventuele benodigde stelselvoorzieningen dunner en het geheel wellicht robuuster. Dit idee moet verder uitgewerkt worden.
- In zijn algemeenheid stelt de adviesgroep dat kritisch moet worden gekeken naar iedere vorm van stervormige topologie en deze waar niet nodig moet worden vermeden.
- Waar het gaat om door gebruikers aangegeven voorkeuren is het een punt van aandacht dat die heel selectief moeten kunnen zijn. Bijv. om voorkeuren per bestuursorgaan en per zaaktype aan te kunnen geven.

De opmerkingen over het huidige ontwerp wijzen op een voorkeur voor het in de projectgroep opgestelde Scenario-4 ‘volledig decentraal’. Men realiseert zich dat er om diverse redenen mogelijk een fasering nodig is om daar te komen maar zou dit graag beschreven zien als de meest wenselijke oplossingsrichting waar naar toe gewerkt wordt.

Er is geconstateerd dat veel overheidsbrede projecten onderling afhankelijk en complex zijn en als gevolg daarvan traag verlopen en weinig resultaten opleveren. Ook bij dit project is het risico aanwezig dat het teveel voortbouwt op bestaande concepten en te weinig innoveert. Een alternatieve aanpak zou zijn om via een greenfield benadering in een kortdurend agile ontwikkeltraject, met behulp van moderne technologie, een Proof-of-Concept voor een heel nieuw systeem voor berichtuitwisseling te ontwikkelen. “Voor een fractie van het geld dat het afstemmen en overleggen kost”, kan in een POC worden aangetoond of dit haalbaar en dus te realiseren is, Deze manier van ontwikkelen wordt momenteel toegepast bij gemeenten om niet alleen te blijven optimaliseren maar om op onderdelen radicaal te innoveren.